

“El conte és un instant a través del qual pots endevinar la vida d’un personatge”

Monika Zgustova (Praga, 1957) publica a Proa el recull de narracions *Contes de la lluna absent*, premi Mercè Rodoreda 2009.

—El tret comú a tots els relats és que a partir de les primeres frases el lector no pot saber cap on anirà el relat, quin serà el tema. No ho sabrà fins ben avançat el text. No hi ha un encadenament seguit.

—Sempre intento que al final hi hagi una sorpresa. I diguem que el conte no és només allò que passa sinó que també és molt important com passa. L’ambientació, l’estació de l’any, l’estat d’esperit dels protagonistes: això, a tot el conte, és molt important. Cada conte generalment és un instant a través del qual es pot endevinar la vida del protagonista, un instant en què canvia la vida del personatge. A vegades sense que se n’adoni, com passa sovint. I allò que explico són els petits canvis, sovint imperceptibles.

—La sorpresa final sovint és relativa. Abans d’arribar-hi ja heu construït situacions imprevisibles, a diferència d’alguns altres contistes, que segueixen un camí ben traçat.

—El meu fil segueix una mica les indicacions que passen a la vida. I a la vida ens costa de veure quin és el fil de la vida i la sorpresa pot venir per un lloc inesperat. Això intento concretar en els meus contes.

—És el tema allò que us indica l’estructura del relat?

—Sí. Cada tema i cada personatge.

—Tot i que els ambients i situacions, i també els països on situeu els relats, són ben diversos.

—Sí. L’ambient es desenvolupa en diverses ciutats i això és un reflex d’allò que jo mateixa he viscut, com Praga, evidentment, on els ciutadans són vistos a través dels darrers cinquanta anys d’història, i després els Estats Units —on vaig viure i estudiar—, França, Sarajevo i finalment Barcelona, on visc de fa 25 anys.

—Això us ha ajudat a distingir entre allò que és substancial i allò que es circumstancial, a la vida?

—Això espero. Tots intentem destriar-ho, perquè això ens ajuda a viure. I qui escriu també intenta veure la diferència entre aquestes dues categories.

TINA BAGUIE

Monika Zgustova va obtenir el premi Mercè Rodoreda 2009 amb el recull *Contes de la lluna absent*.

—Fa molts anys que escriviu contes? Els escrivíeu abans de les novel·les?

—Molt abans. Els primers els vaig cremar. Era la primeríssima lliçó. El conte és un bon exercici. Alguns els he fets servir com a capítols de novel·la.

—L’adjectiu “absent” del títol, és a dir, l’absència, el buit, la sensació que ens manca alguna cosa que no sabem què és, serà el tema més present a la majoria dels contes?

—Penso que és allò que passa en totes les nostres vides, no? Sempre rumiem si realment aquest és el camí més adequat i sempre intentem omplir els buits, treballant sense defallir. El buit, l’absència, ens fan por. Les de l’amor o del sexe, per exemple, les percebem com una tragèdia. A la nostra cultura ho percebem com una cosa negativa, mentre que en algunes altres, com la taoista, és positiva. Ara bé, en un escriptor, el buit és necessari per

a copsar coses noves, en contingut i forma.

—Eviteu de capbussar-vos a l’interior dels vostres personatges, descriure amb detall com són. La seva personalitat es va construint per la forma d’actuar i relacionar-se.

—Ben observat. Sempre he intentat aprendre dels clàssics. I tots ens diuen: “No descriguis, ensenya-ho a través d’una escena.” D’una escena, d’una vivència, no?

—La majoria dels vostres relats fan la sensació que heu hagut d’imaginar-vos els vostres personatges més enllà del paper que fan en el relat; que sabeu quina ha estat la seva vida, fins en aquell moment, encara que no l’expliqueu tota.

—És cert. Per comprendre el personatge has de veure com ha viscut abans, i potser com viurà després. Perquè sigui de carn i ossos has de veure com és, com es comporta, amb els pares i els fills, per exemple. Si parla en veu alta o no, com és el seu tarannà, etcètera.

—Respecteu tots els personatges de la mateixa manera.

—Jo me’ls estimo tots, fins i tot els que em semblen caricatures o són negatius. L’acostament al personatge és sempre des de la comprensió i quan hi ha comprensió hi ha una certa tendresa, oi?

Lluís Bonada